

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14 и 10/15), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О

ЗА МЕДИЦИНСКОТО ЗГРИЖУВАЊЕ ПРИ АЛЕРГИЈА НА ЛАТЕКС

Член 1

Со ова упатство се утврдува медицинското згрижување при алергија на латекс.

Член 2

Начинот на медицинското згрижување при алергија на латекс е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на медицинското згрижување при алергија на латекс по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на згрижувањето, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на ова упатство престанува да важи Упатството за практикување на медицина заснована на докази при алергија на латекс („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/13).

Член 5

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-2319/1
27 февруари 2015 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Тодоров

АЛЕРГИЈА НА ЛАТЕКС

МЗД Упатство

21.1.2014 • Последна промена 21.1.2014

Kaija Lammintausta

- Најважно
- Етиологија и епидемиологија
- Тригер фактори за појава на алергиска реакција
- Симптоми
- Ризични групи
- Вкрстена реакција
- Дијагноза
- Третман и профилакса
- Релевантни извори на податоци
- Референци

НАЈВАЖНО

- Суспектна алергија на латекс кај индивидуи со симптоми, кои им се јавуваат од ракавици, кондоми, балони, бебешки играчки или од инструменти што содржат латекс.
- Секој пациент што има закажана хируршка интервенција треба да се праша за евентуални симптоми кои можат да сугерираат за алергија на латекс

ЕТИОЛОГИЈА И ЕПИДЕМИОЛОГИЈА

- Алергијата на латекс е брза реакција (тип 1) на протеините од дрвото од кое се вади латексот. Одложена (тип 4) реакција се јавува од хемикалиите што се додаваат во природниот гумен латекс и се нарекуваат алергија на гума.
- 14 различни алергени се идентифицирани во латексот. Симптомите асоцирани со сезибилизацијата на овие алергени може да се манифестира различно и тоа од тешка форма на анафилакса до благи симптоми
- Околу 0,1 процент од популацијата и 2 проценти од медицинскиот персонал страда од алергија на латекс.
- Во 2000 година, преваленцата на алергија на латекс е намалена, посебно помеѓу медицинскиот персонал. Ова се должи на намалената содржина на протеини во латексните ракавици, како и воведување на ракавици без талк, како и на предностите на употребата на пластика и синтетска гума. Избегнувањето или намалувањето на употреба на латексните протеини во другите медицински продукти е исто така намалено

ТРИГЕР ФАКТОРИ ЗА ПОЈАВА НА АЛЕРГИСКА РЕАКЦИЈА

- Хируршки, прегледни или ракавици за домаќинство
- Понекогаш (во зависност од материјалот): Катетери, радиографски балони, манометарски балони, туби за интубација, маски за анестезија, туби од свингоманомер
- Стоматолошка апаратура
- Играчки од гума и балони
- Кондоми
- Гумени ленти

СИМПТОМИ

- Најтешките реакции, обично, се предизвикани од директниот контакт на латексот со слузниците за време на операцијата, породувањето и различните иввестирациски процедури. Контактот со кожата е опасен во случај на егзема.
- Локализирана или генерализирана уртикарија и јадеж.
- Егзема на рацете
- Конјунктивитис
- Ринитис
- Астма
- Анафилактичка реакција

РИЗИЧНИ ГРУПИ

- Пациенти со атопија или со егзема на рацете
- Чести операции (посебно кај деца) (на пример, спина бифида)
- Медицински персонал, посебно докторите и сестрите од салите за операција, стоматолозите
- Лица што користат ракавици од гума за дома
- Деца што страдаат од алергија на храна

ВКРСТЕНА РЕАКЦИЈА

- Вкрстена реакција на овошје и на зеленчук (на пр. банана, авокадо, киви, костен). Кај кожните тестови, блага вкрстена реакција на латекс е опсервирана кај пациенти со алергија на бреза, овошје или коренести растенија. Треба да се распрашате за симптомите на пациентите.

ДИЈАГНОЗА

- Се базира на аманезата или моменталните симптоми асоцирани со експозиција на латекс, поради тоа што кожните реакции или тестовите со антитела, понекогаш можат да бидат позитивни кај асимптоматски пациенти исто така.
- Кожен `prick` тест се врши со стандардни алергени
- Антитела на латекс можат да бидат одредени
- Потребно е да се одредат антителата на специфични алергени, кога е суспектна специфична алергија
- Тестот на експозиција (кожа, пулмо) се прави во специјализирани клиници

ТРЕТМАН И ПРОФИЛАКСИЈА

- Да се избегнуваат производите што содржат природен латекс
  - Персоналот што работи во иста околина треба да носи нискоалергени ракавици бидејќи алергените од природниот латекс се шират во воздухот со помош на контаминираната пудра од ракавиците
  - Персоналот што е подложен на алергии треба да носи хипоалергени ракавици ако немаат симптоми, во секој друг случај треба да се користат ракавици што не се од природна гума или ракавици од винил.
- Здравствениот персоналот мора да користи ракавици без латекс ако пациентот има алергија на латекс
- Проверете кај снабдувачите каква алтернатива имаат за ракавици што не содржат латекс.

РЕЛЕВАНТНИ ИЗВОРИ НА ПОДАТОЦИ

- Turjanmaa K, Alenius H, Mäkinen-Kiljunen S, Reunala T, Palosuo T. Natural rubber latex allergy. *Allergy* 1996 Sep;51(9):593-602. PubMed

РЕФЕРЕНЦИ

- Palosuo T, Reinikka-Railo H, Kautiainen H, Alenius H, Kalkkinen N, Kulomaa M, Reunala T, Turjanmaa K. Latex allergy: the sum quantity of four major allergens shows the allergenic potential of medical gloves. Allergy 2007 Jul;62(7):781-6. [PubMed](#)

Претходни автори:

Kristiina Turjanmaa

Последен преглед одобрен како ажуриран 21.1.2014 • Последни прегледи 21.1.2014

Article ID: ebm00298 (014.005)

© 2014 Duodecim Medical Publications Ltd

- **EBM Guidelines, 21.1.2014, <http://www.ebm-guidelines.com>**
- **Упатството треба да се ажурира еднаш на пет години.**
- **Предвидено следно ажурирање до јануари 2019 година.**

Упатството го ажурирал: И. Стојковски

Координатор: Проф. Др. К. Зафировска